

Nr 25.

Av herr **von Sneidern**, om anslag till anläggning och förbättring av vägar m. m.

I statsverkspropositionen under dess sjätte huvudtitel har statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar begärt ett anslag av 3,600,000 kronor. Anslag för samma ändamål har under senare år utgått med 5,000,000 kronor årligen. Väg- och vattenbyggnadsstyrelsen har i en starkt motiverad framställning föreslagit en höjning av detta anslag till 7,500,000 kronor. Departementschefen åter föreslår en nedsättning av anslaget till omnämnda 3.6 miljoner kronor i anledning av den statsekonomiska ställningen men förklarar på samma gång, att det hade varit synnerligen önskvärt, om anslaget åtminstone hade kunnat bibehållas vid sitt nuvarande belopp.

Jag tillåter mig nu för riksdagen framlägga några synpunkter, vilka enligt min uppfattning motivera särskilda ansträngningar för åtminstone bibehållandet av vägbyggnadsanslaget vid dess nuvarande storlek. Behovet av vägbyggnader har, som även av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen påpekas, ej minskats under de senare åren utan tvärtom ökat, trots de ej obetydliga, dock i huvudsak i närheten av de större trafikcentra utförda, väganläggningar, vilka verkstälts av statsarbetena i anledning av rådande arbetslöshet. Orsakerna härtill äro i främsta rummet tvenne. Dels de genom bilismens utveckling starkt ökade kraven på vägarnas förbättring genom backomläggning, rätning och grundförstärkning. Dels även behovet av allmänna vägars framdragande genom mera vanlottade och avlägsna bygder till förhindrande av avfolkning och möjliggörande av kolonisation. Detta senare behov är ingalunda en enbart norrländsk angelägenhet. Mångenstädes i södra Sverige finnas i kommunikationsavseende missgynnade trakter, där statsunderstöd till vägarbeten är en förutsättning för vägars tillkomst och vägar åter en förutsättning för bygdens bevarande och utveckling.

Enligt väg- och vattenbyggnadsstyrelsens i statsverkspropositionen återgivna framställning skulle år 1922 funnits hos styrelsen ineliggande

vägförslag till en beräknad kostnad av 35,725,000 kronor. Då ett större antal av dessa förslag äro gamla och uppgjorda, när byggnadskostnaderna voro lägre än nu, anses, att kostnaderna för dessa arbetens utförande böra beräknas till 42,000,000 kronor. Då två tredjedelar av kostnaderna skola utgå av statsmedel, är det föreliggande anslagsbehovet 28,000,000 kronor. Med ett årligt statsanslag av 5 miljoner kronor skulle således i varje län åtgå 5·6 år, innan 1 januari 1922 inneliggande vägförslag kommit i åtnjutande av för sitt utförande nödiga medel. Genom en sänkning av anslaget till 3·6 miljoner kronor skulle åter 7·7 år åtgå för samma ändamål. Detta under förutsättning att anslagen fördelas likformigt över hela landet i förhållande till kostnaden av inneliggande vägförslag. Det uppgives, att normalt så även sker, enär behovet av vägar i olika län, som bör vara avgörande för tilldelningen av statsanslag, förmenas bäst mätas med den totala kostnadssumman av i de olika länen utarbetade och godkända vägförslagen, en uppfattning, vars riktighet för övrigt kan dragas i tvivelsmål. För närvarande tillämpas emellertid andra grunder för anslagets fördelning. Det sedvanliga väganslaget utnyttjas nämligen för arbetslöshetens bekämpande därigenom, att vid anslagets fördelning hänsyn även tages till storleken av inom olika län rådande arbetslöshet. Ej blott så att inom länen de vägföretag lämnas företräde till statsbidrag, vilka lämpa sig att motarbeta en lokal arbetslöshet, en anordning, som vore fullt försvarlig. Utan så att till län med större arbetslöshet lämnas statsbidrag i större utsträckning än till län, där arbetslösheten är mindre. Redan ur arbetslöshetens synpunkt kan denna anordning väcka betänkligheter. Ty på samma gång det ökade anslaget till ett län bringar lindring i där rådande arbetslöshet, skapas i det missgynnade länet en sådan. Inskränkningar i de årliga vägbyggnaderna måste nämligen åstadkomma minskade arbetstillfällen för grovarbetare, som svårligen på annat sätt kunna beredas sysselsättning, då grovarbetare på många håll utgöra huvudkontingenten av de arbetslösa. Vidare bringar detta system förvirring i planer till vägväsendets förbättring i missgynnade län. Till de län, som hemsökas av arbetslöshet, förlägges naturligtvis huvudparten av statsarbetenas vägarbeten, varigenom ur vägförbättringssynpunkt en stor fördel beredes dessa län. Kommer därtill, att det ordinarie väganslaget i avsevärd utsträckning går till samma län, blir följderna, att övriga läns vägväsende blir i hög grad eftersatt.

Av vidfogade tabell framgår i huru hög grad vägarbetet inom länen förryckes genom fortsatt tillämpning av nu använda principer för väganslagets fördelning. Genom minskade statsbidrag blir tillståndet natur-

ligtvis förvärrat. Önskvärt vore därför, att behovsprincipen, med behovet på lämpligt sätt konstaterat, bleve för framtiden ensam bestämmande för väganlagets fördelning mellan länen, ävensom att statsanslaget snarast höjdes till av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen föreslagna belopp. För närvarande måste man givetvis begränsa ansträngningarna till anslaget bibehållande vid 5 miljoner kronor. Skulle detta endast kunna ske genom delvis anlitage av tillfällig upplåning, synes mig, att man ej bör rygga tillbaka för en dylik eventualitet.

Jag får därför hemställa,

att riksdagen måtte för anläggning av nya samt förbättring eller omläggning av backiga eller eljest mindre goda vägar för budgetåret 1923—24 anvisa ett extra reservationsanslag av 5,000,000 kronor.

Stockholm den 19 januari 1923.

Axel von Sneidern.

1 Län	2 Beräknad kostnad för i avräknan på statsanslag den 1/1 1922 vilande vägförslag	3 Beräknad kostnad för länens vilande vägförslag i % av totalkostnad för landet	4 Arbetslösa personer si/1 1922	5 Vägförslagets fördelning i %, om utseende hänsyn tagas till arbetslösheten	6 Fördelning av 1922 års vägfond, halva beloppet 2 500 000 kr.	7 Förslagens förslag till fördelning av anslaget för tiden 1/1—30/6 1923 2 500 000 kr.	8 Förslagets fördelning i % av anslaget i kolumn 7	9 Förslagets fördelning i % av beräknade kostnaden i kolumn 2	10 1922 års fördelning i % av be- räknade kostnaden i kolumn 2	11 ³⁾ Antal år	
										3·6 mil- joner	5 mil- joner
Stockholms	1 344 500	3·65	1 380	3·8	78 150	97 600	3·9	7·2	5·8	7·6	5·5
Uppsala	155 900	0·43	635	1·8	23 150	30 000	1·2	19·2	14·8	2·8	2·0
Södermanlands	1 510 700	4·11	2 105	5·8	65 900	109 200	4·4	7·2	4·3	7·6	5·5
Östergötlands	1 599 200	4·35	2 289	6·2	113 400	112 400	4·5	7·0	7·0	7·8	5·6
Jönköpings	2 197 100	6·00	1 456	4·0	132 300	116 100	4·6	5·0	6·0	10·4	7·5
Kronobergs	1 237 700	3·37	731	2·0	75 750	92 100	3·7	7·4	6·1	7·3	5·3
Kalmar	2 835 700	7·72	1 490	4·1	98 600	134 800	5·4	4·7	3·4	11·7	8·4
Gottlands	—	—	39	0·1	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	601 400	1·65	1 506	4·2	41 300	57 500	2·3	9·6	6·8	5·7	4·1
Kristianstads	313 900	0·86	595	1·7	19 900	27 400	1·1	8·7	6·3	6·3	4·5
Malmöhus	308 400	0·84	2 282	6·2	42 400	46 600	1·9	15·1	13·7	3·6	2·6
Hallands	1 088 100	2·98	419	1·2	87 900	59 600	2·4	5·47	8·0	10·1	7·3
Göteborgs och Bohus	1 803 400	4·95	²⁾ 3 815	10·8	133 850	161 600	6·5	9·0	7·4	6·1	4·4
Älvsborgs	2 356 200	6·42	513	1·4	151 850	110 200	4·4	4·7	6·4	11·8	8·5
Skaraborgs	1 618 700	4·40	199	0·6	116 700	86 400	3·5	5·3	7·2	10·3	7·4
Värmlands	2 217 800	6·03	3 364	9·4	151 050	173 200	6·9	7·8	6·8	7·1	5·1
Örebro	444 900	1·22	2 318	6·4	24 900	70 800	2·8	16·0	5·5	3·5	2·5
Västmanlands	315 400	0·86	2 820	7·9	30 550	48 200	1·9	15·3	9·6	3·6	2·6
Kopparbergs	1 089 500	2·98	2 972	8·2	102 000	120 600	4·8	11·0	9·4	5·0	3·6
Gävleborgs	459 400	1·25	1 895	5·3	46 650	70 000	2·8	15·5	10·1	3·6	2·6
Västernorrlands	4 001 200	10·96	1 169	3·3	237 500	214 800	8·6	5·4	5·9	10·3	7·4
Jämtlands	2 053 700	5·62	183	0·5	183 650	153 400	6·1	7·5	8·9	7·4	5·3
Västerbottens	4 822 900	13·15	673	1·8	317 350	243 300	9·7	5·0	6·5	11·0	7·9
Norrbottnens	¹⁾ 1 349 400	6·20	1 174	3·3	231 900	164 200	6·6	12·0	17·1	4·4	3·2
Summa	35 725 100	100·00	35 058	100·0	2 500 000	2 500 000	100·0	—	—	—	—

¹⁾ Norrbottens läns tilldelning beräknas efter en till 2 349 000 kr. höjd kostnadssumma. — ²⁾ Här ingå även staden Göteborgs arbetslösa. — ³⁾ Den beräknade kostnaden i kolumn 2 är höjd med 20 %. Två tredjedelar härav beräknas utgå i statsanslag. Efter en fördelning av anslaget enligt kolumn 7 skulle vägföretagen vara fullbordade efter angivna år beroende av om årsanslaget sättes till 3·6 eller 5 milj. kr.